

Ільницька Уляна Вікторівна

Гуманітарні стратегії зовнішньої політики Європейського Союзу: актуалізація у контексті безпекових викликів та загроз

УДК 3.32.327:364.6
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2024-4.24>

Ільницька Уляна Вікторівна
кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політології
та міжнародних відносин
Інституту гуманітарних
та соціальних наук
Національного університету
«Львівська політехніка»
вул. Митрополита Андрея, 5,
Львів, Україна
ORCID: 0000-0002-9103-3144

У статті обґрунтовано актуальність проблеми ефективності гуманітарних стратегій безпекової політики Європейського Союзу. Наголошено, що в умовах глобальних та регіональних викликів і загроз гуманітарний вимір зовнішньої політики ЄС є пріоритетним і ключовим. Російсько-українська війна загострила протистояння інтересів, що зумовило динаміку реалізації суспільно-гуманітарних стратегій, проєктів та програм Європейського Союзу та широке використання європейських механізмів цивільного захисту. Цивільно-гуманітарні стратегії – невід’ємна складова безпекової політики та зовнішньополітичної діяльності ЄС.

В межах проблематики досліджено нормативно-правову базу та інституційне забезпечення реалізації гуманітарної безпекової політики ЄС. Зокрема, реалізація гуманітарних ініціатив та проєктів ЄС регламентується: Лісабонським договором, Європейським консенсусом щодо гуманітарної допомоги, Регламентом ЄС щодо гуманітарної допомоги тощо. Нормативно-правові документи встановлюють основні принципи та пріоритети гуманітарної політики ЄС, визначають ресурсний потенціал й інструментарій Європейського Союзу у здійсненні проєктів та програм цивільно-гуманітарної допомоги і підтримки. Структурними складовими системи інституційного забезпечення гуманітарних стратегій є інститути ЄС (Європейська комісія, Генеральний директорат з питань цивільного захисту та гуманітарної допомоги, Європейський парламент, Рада ЄС, а також – неурядові волонтерські організації та об’єднання.

У дослідженні проаналізовано ефективні механізми, форми, канали реалізації гуманітарних стратегій безпекової політики Європейського Союзу; висвітлено специфіку функціонування Механізму цивільного захисту ЄС; обґрунтовано його результативність. Доведено, що в умовах російсько-української війни гуманітарна політика та цивільно-гуманітарні стратегії Європейського Союзу – є ефективними механізмами формування системи безпеки та забезпечення миру й стабільності у регіоні.

Ключові слова: гуманітарна політика Європейського Союзу, стратегії цивільного захисту ЄС, гуманітарні стратегії зовнішньої політики ЄС, безпекові цивільно-гуманітарні стратегії Європейського союзу, Механізм цивільного захисту ЄС.

Вступ та актуальність теми. У сучасній системі міжнародних відносин, в умовах безпекових загроз, викликів, військово-політичних конфліктів, криз та протистоянь, пріоритетним напрямом зовнішньополітичної безпекової політики Європейського Союзу є гуманітарна діяльність та цивільний захист. Європейський союз є найпотужнішим суб’єктом надання гуманітарної допомоги. Суспільно-гуманітарні стратегії ЄС (що реалізуються через розгортання гуманітарних місій, впровадження проєктів відновлення постраждалих регіонів, реабілітаційних програм, надання фінансової, матеріальної, медичної, психологічної допомоги потерпілим, покращення гуманітарної ситуації) у кризових ситуаціях та військових конфліктах актуалізуються як фактори забезпечення стабільності, миру та безпеки на регіональному й міжнародному рівнях. Гуманітарні стратегії ЄС спрямовані на забезпечення захисту прав людини, соціальної справедливості, збереження гідних умов життя та сприяють врегулюванню гуманітарних катастроф в уражених регіонах, підтримку демократичних інститутів, зумовлюють соціальну інтеграцію та міжнародну консолідацію.

В умовах глобальних та регіональних викликів (зокрема, повномасштабної російсько-україн-

ської війни), дослідження гуманітарних стратегій, цивільно-гуманітарних проєктів та програм Європейського Союзу, аналіз їх ефективності, – є надзвичайно актуальним, адже сприяє розумінню впливу геополітичних чинників на гуманітарну діяльність як ЄС, так і інших міжнародних організацій і акторів світової політики, забезпечує ухвалення ефективних політичних рішень та формування міжнародних стратегій реагування на військово-політичні виклики та загрози, зумовлює скоординованість дій та консолідацію світового співтовариства.

Мета та завдання. Актуальність проблематики та необхідність наукового осмислення теми зумовлює формування мети та завдань дослідження. Мета статті – дослідити гуманітарні стратегії безпекової політики Європейського Союзу в умовах військово-політичних конфліктів, міжнародних криз, загострення протистоянь; проаналізувати особливості, специфіку, інституційно-правове забезпечення та механізми й форми реалізації гуманітарної політики ЄС; розглянути / охарактеризувати / вектори реалізації гуманітарних стратегій ЄС в умовах російсько-української війни (2014-2024).

Методи дослідження. У дослідженні використаний системний метод, що сприяв комплексному

аналізу сутності суспільно-гуманітарних стратегій та проектів ЄС в умовах безпекових викликів та загроз; структурно-функціональний метод (забезпечив аналіз нормативно-правової бази та інституційного забезпечення реалізації гуманітарної політики Європейського Союзу). Досягненню означеної мети сприяли системний, історичний, біхевіористський методи, міждисциплінарний та дискурсивний підходи. У статті застосовані загальнонаукові методи пізнання: аналіз і синтез, узагальнення, порівняння й аналогія.

Аналіз дослідження проблеми та джерельна база. В основі джерельної бази – нормативно-правові документи Європейського Союзу щодо гуманітарних стратегій безпекової політики; міжнародні Звіти ЄС з реалізації цивільно-гуманітарних програм та проектів; офіційні заяви лідерів Європейського Союзу, а також – наукові статті, медіа-ресурси.

Актуальність та значущість проблематики зумовила науковий інтерес до теми та відображення результатів наукового аналізу у публікаціях як зарубіжних, так і українських науковців. Зокрема, гуманітарна безпекова політика Європейського Союзу – тема наукових публікацій В. Бабица та О. Воронянського, О. Єгорова, Л. Коцур, Є. Скулиш [1, 7, 9]. Значна увага до реалізації безпекової гуманітарної політики ЄС зосереджена у публікаціях Л. Дорош, Я. Турчин, О. Івасечко, О. Цебенка [6, 15]. Гуманітарна політика, як напрям діяльності ЄС досліджується у науковому доробку Г. Рибікової та М. Железняк [14].

Результати дослідження. Пріоритетним напрямом зовнішньополітичної безпекової стратегії Європейського Союзу є гуманітарна діяльність/ допомога та цивільний захист, які в умовах глобальних та регіональних викликів, військово-політичних конфліктів, протистоянь та безпекових загроз актуалізуються як фактори стабільності, миру та безпеки на регіональному й міжнародному рівнях.

Гуманітарні стратегії Європейського Союзу (ЄС) – комплекс заходів, програм та проектів, спрямованих на надання гуманітарної допомоги та підтримку населення, що постраждало внаслідок військових конфліктів, криз, стихійних природних лих або інших негативних подій. Гуманітарні стратегії Європейського союзу охоплюють розгортання гуманітарних місій, надання фінансової, соціально-психологічної, матеріально-технічної, медичної допомоги, реалізацію реабілітаційних програм та заходів, спрямованих на полегшення страждань та відновлення гідних умов життя людей у складних кризових ситуаціях. Головною метою гуманітарних стратегій є забезпечення захисту прав і свобод людини, збереження життя, покращення гуманітарної ситуації в постраждалих регіонах, підтримка соціальної справедливості, збереження культурно-духовного потенціалу.

Гуманітарні стратегії Європейського Союзу відповідають нормам і принципам гуманітарного права, а їх реалізація узгоджується зі світовими інститутами надання гуманітарної допомоги, зокрема, – Організацією Об'єднаних Націй та Управлінням ООН з координації гуманітарних справ (UNOCHA). ЄС надає допомогу жертвам техногенних і природних катастроф у різних куточках світу. Щорічно понад 130 мільйонів осіб отримують гуманітарну допомогу від ЄС, що зумовило можливість для Європейського Союзу стати найбільшим світовим гуманітарним донором. ЄС у співпраці зі своїми державами-членами забезпечує близько 36% світових обсягів гуманітарної допомоги [26]. Гуманітарна політика Європейського Союзу успішно реалізовувалась під час криз, військових протистоянь, конфліктів, переломних періодів історії: війни в Югославії, геноциду в Руанді, громадянської війни в Судані. Гуманітарна допомога надавалась постраждалим від стихійних лих у Тихоокеанському регіоні, Західній Африці, на Балканах [8, с. 18]. Гуманітарні стратегії ЄС було реалізовано у Філіппінах, Буркіна Фасо, Чаді, Сирії, Судані та Бурунді тощо.

Європейська гуманітарна політика спрямована на забезпечення прав і свобод людини, зміцнення соціальної справедливості, створення умов для гідного розвитку людини; підтримку демократичних інститутів, принципів, європейських цінностей через гуманізацію політичної системи суспільства. Гуманітарна діяльність Європейського Союзу та реалізація гуманітарних програм, проектів та ініціатив ЄС здійснюється відповідно до норм міжнародного гуманітарного права й ґрунтується на основоположних принципах: гуманності, нейтральності, неупередженості, незалежності, сконсолідованості та узгодженості дій; якості, ефективності й підзвітності; різноманітності партнерських взаємодій [8, с. 17].

Гуманітарна політика Європейського союзу реалізується через систему скоординованої міжнародної допомоги – **Механізм цивільного захисту ЄС (МЦЗ ЄС)**, у складі якого держави-члени ЄС, десять найближчих партнерів Європейського Союзу, включаючи Україну. Механізм цивільного захисту ЄС визнано найбільшою у світі системою консолідованої, інтегрованої, скоординованої міжнародної допомоги та підтримки країнам, які постраждали під час військових конфліктів, криз, надзвичайних ситуацій, стихійних лих. Як координаційна система солідарності ЄС, Механізм цивільного захисту забезпечує зміцнення співпраці між усіма державами-учасницями ЄС, країнами-партнерами у запобіганні катастроф, криз, військових конфліктів та готовності оперативно реагувати на глобальні та регіональні безпекові виклики [13]. Активація Механізму цивільного захисту ЄС здійснюється за терміновим запитом країни, що

постраждала. Механізм координує надання допомоги як у кордонах ЄС, так і поза межами Європейського співтовариства. Європейська комісія здійснює управління Механізмом через Центр координації реагування на надзвичайні ситуації (ERCC) [13].

З моменту створення у 2001 році, Механізм цивільного захисту Європейського Союзу був задіяний у понад 600 надзвичайних та кризових ситуаціях. Механізм спрямований на зміцнення співпраці між країнами ЄС і державами-учасницями МЦЗ ЄС у сфері цивільного захисту з метою запобігання катастроф, стихійних лих, криз, наслідків збройної агресії. Держави-учасниці МЦЗ ЄС також співпрацюють у сфері аналітики та оцінки ризиків, прогнозування, упередження криз, катастроф, збройних та військових конфліктів.

В умовах повномасштабної російсько-української війни, через Механізм цивільного захисту, Європейський союз забезпечує політичну, військово-технічну, гуманітарну, соціально-економічну, медичну підтримку Україні. Україна стала стратегічним пріоритетом у геополітичних безпекових інтересах ЄС. Угода про приєднання України до Механізму Цивільного захисту ЄС була підписана 20 квітня 2023 року в Києві та набула чинності після її ратифікації Верховною Радою України [13].

Приєднання України до Механізму цивільного захисту Європейського Союзу дозволить нашій державі використовувати усі інструменти та програми ЄС для розвитку національної системи цивільного гуманітарного захисту; брати активну участь у повномасштабних військових та цивільних навчаннях, у регіональних ініціативах, програмах та проектах, в експертних оцінках управління кризами і катастрофами; забезпечувати Європейську систему регіональної безпеки.

Нормативно-правове регулювання реалізації гуманітарних стратегій у політиці Європейського Союзу відіграє ключову роль у забезпеченні ефективності впровадження гуманітарних ініціатив, проектів та програм. Принципи надання гуманітарної допомоги, інструментарій, фінансування гуманітарних стратегій ЄС викладені у Регламенті Ради ЄС № 1257/96 від 20 червня 1996 року (Регламент про гуманітарну допомогу) [19].

Гуманітарна політика та реалізація стратегій цивільного захисту ЄС регламентується ухваленою у 2009 р. «Постановою Європейського Союзу щодо сприяння дотриманню міжнародного гуманітарного права» (EU guidelines on the promotion of compliance with international humanitarian law) та здійснюються згідно з нормами міжнародного гуманітарного права та відповідно до принципів гуманності, нейтралітету, неупередженості, справедливості, узгодженості інтересів, партнерства та координації взаємодій. Документ також визна-

чає ресурсний потенціал й інструментарій Європейського Союзу [22].

Нормативно-правове регулювання гуманітарних стратегій безпекової політики ЄС базується на ключових документах: Лісабонський договір (у якому обґрунтовано гуманітарну допомогу та співпрацю у сфері цивільного захисту як пріоритетних сфер політики ЄС); Європейський консенсус щодо гуманітарної допомоги (ухвалений у грудні 2007 року Радою ЄС); Регламент ЄС № 1257/96 від 20 червня 1996 року про гуманітарну допомогу [15, с. 107-108]; Рішення 2019 року про Механізм цивільного захисту Союзу (регулює дії ЄС у гуманітарній сфері та обґрунтовує глобальність гуманітарного впливу ЄС) [20]. Ці документи встановлюють основні принципи та пріоритети гуманітарної політики ЄС, підкреслюють важливість принципів неупередженості, об'єктивності та гуманності у політиці безпеки Європейського Союзу. У нормативно-правових документах, що регулюють гуманітарну діяльність ЄС, наголошено на безпекових цілях співтовариства: захист прав людини, збереження життя, запобігання та полегшення людських страждань, збереження честі й гідності населення, яке постраждало від збройної агресії, стихійних лих та техногенних криз і катастроф; забезпечення міжнародної безпеки та активізацію співпраці з міжнародними організаціями [14, с. 119].

Інституційний рівень реалізації політики гуманітарної та цивільного захисту ЄС відіграє ключову роль у забезпеченні ефективної та скоординованої відповіді на кризові безпекові виклики і загрози. Інституційна система гуманітарної політики ЄС охоплює різноманітні установи, структури та органи, відповідальні за планування, управління та реалізацію гуманітарних і цивільних ініціатив. Гуманітарна безпекова політика ЄС здійснюється через інститути Європейського Союзу, міжнародні урядові й неурядові організації, агентства ООН, інституції Червоного Хреста, волонтерські об'єднання та рухи, органи державної влади та місцевого самоврядування держав-членів ЄС. Структурними складовими системи інституційного забезпечення гуманітарних стратегій є інститути ЄС: Європейська комісія, Генеральний директорат з питань цивільного захисту та гуманітарної допомоги (ECHO), Європейський парламент, Рада ЄС. Окрім керівних інститутів Європейського Союзу, координацію гуманітарних стратегій здійснюють понад 30 децентралізованих установ, які мають власну правосуб'єктність, сприяють реалізації гуманітарних стратегій політики ЄС, підтримують співпрацю між ЄС і національними урядами [27].

Стратегічними завданнями вищезазначених інституцій є збереження людського життя у складних безпекових ситуаціях, запобігання людським стражданням, надання максимальної підтримки і допомоги населенню, яке постраждало від вій-

ськових дій, стихійних лих, техногенних криз, катастроф [8, с. 15]. Інституційна структура Європейського Союзу забезпечує ефективне планування, координацію та реалізацію гуманітарної допомоги та цивільного захисту, спрямованих на захист громадян, підтримку та відновлення постраждалих регіонів.

Європейська гуманітарна політика є комплексною та багатоаспектною, спрямованою на захист прав людини, сприяння соціальній інтеграції та боротьбу з дискримінацією. Гуманітарні стратегії безпекової політики Європейського Союзу централізовано координуються й здійснюються (залежно від характеру кризи, особливостей перебігу конфлікту) у різноманітних формах. Зокрема, це: продовольчі програми та ініціативи; фінансова, матеріально-технічна, медична допомога; психологічні консультації та психосоціальна підтримка; надання притулку, тимчасового житла; відновлення зруйнованої інфраструктури; освітні послуги тощо.

В основі гуманітарної політики Європейського співтовариства – операції з надання допомоги на недискримінаційній основі, підтримка та захист найбільш вразливих категорій населення третіх країн. Перевага надається постраждалим категоріям населення країн, що розвиваються, жертвам стихійних лих, антропогенних криз, таких як війни та бойові дії, або виняткових ситуацій чи обставин, що прирівнюються до стихійних лих чи антропогенних катастроф [15, с. 107-108]

Форми та механізми реалізації політики гуманітарної допомоги та цивільного захисту ЄС охоплюють розгортання гуманітарних місій, надання фінансової, матеріальної та медичної допомоги, адвокацію, реабілітаційні програми та інші проекти, ініціативи та заходи, спрямовані на полегшення страждань та відновлення життєвих умов людей у складних ситуаціях.

В межах реалізації гуманітарних стратегій ЄС, з січня 2023 року понад 4,1 мільйона людей отримали продовольчу допомогу; грошовою допомогою охоплено понад 3,7 млн осіб; послуги критичного захисту надано 4,5 мільйонам людей; для майже 6,5 мільйонів осіб відновлено доступ до чистої води та основних гігієнічних і санітарних послуг [28]. Головною метою гуманітарних стратегій ЄС є забезпечення захисту прав людини, збереження життя, надання ефективної допомоги постраждалим та покращення гуманітарної ситуації в уражених регіонах.

В умовах повномасштабної російсько-української війни гуманітарні програми, ініціативи та проекти Європейського Союзу спрямовані на допомогу цивільному українському населенню, надання підтримки та довгострокової допомоги, що свідчить про солідарність з українським народом. Європейський Союз забезпечив негайну підтримку

постраждалим від російської агресії регіонам; виділив значні фінансові ресурси для забезпечення основних потреб постраждалих громадян, надав доступ до харчових продуктів, води, медичної допомоги та тимчасового житла. Крім того, ЄС активно підтримує ініціативи з психологічної реабілітації та соціальної інтеграції вимушених переселенців. Безперервне фінансування та реалізація Європейських ініціатив, програм та проектів для України сприяли соціально-економічній стабілізації, відновленню інфраструктури підтримці внутрішньо переміщених осіб. Важливим аспектом підтримки України Європейським співтовариством є: зміцнення місцевого самоврядування, підтримка політичних реформ, адвокація у реалізації європейського та євроатлантичних векторів зовнішньої політики, що сприяє інтеграції нашої держави в європейський простір [5, с. 47].

Приєднання України до Механізму цивільного захисту Європейського Союзу дозволить країні використовувати увесь інструментарій ЄС для розвитку національної системи безпеки, оборони та цивільного захисту, а також забезпечить участь держави у повномасштабних військових навчаннях, у регіональних програмах та проектах з відновлення територій, в експертних оцінках управління кризами та військово-політичними конфліктами.

Висновок. У сучасних умовах глобальних та регіональних викликів і загроз, у контексті тривалої повномасштабної російсько-української війни, гуманітарні стратегії безпекової політики Європейського Союзу актуалізуються та стають невід'ємною складовою зовнішньополітичної діяльності ЄС. Організація має значний потенціал у координації гуманітарних дій, наданні гуманітарної допомоги, реалізації стратегій врегулювання військово-політичних конфліктів. Через скоординовану гуманітарну політику та Механізм цивільного захисту Європейський Союз забезпечує формування ефективної системи безпеки та стабільності у глобальному та регіональному вимірах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бабич В., Воронянський О. Співробітництво України з Європейським Союзом. *Актуальні питання сучасного соціо-гуманітарного знання*. 2023. С. 134–136. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/46678/1/Zbirka_Aktualni_pytannya_suchasnoho_sotsiohumanitarnoho_znannya_2023_134-136.pdf/
2. Бредова Г. В. Набрання чинності Лісабонським Договором // *Право Європейського Союзу: підручник / за ред. Р. А. Петрова; Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія»*. Вид. 10-те, змін. і доповн. Харків: Право, 2021. [Підрозділ] 2.4. С. 29–30. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/26848329-28de-413f-b49c-827e1a3610e6>
3. Горбач О., Сигідус К. Порівняльний аналіз Європейської стратегії безпеки (2003) та Глобальної стратегії Європейського Союзу (2016). *Політичні*

науки. 2017. Вип. 2. С. 57–62. URL: https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal_paper/2018/mar/8866/dokument10.pdf

4. Горювий О. Відносини Євросоюзу і НАТО: історичні уроки. *Науково-технічні конференції підрозділів Вінницького національного технічного університету (НТКП ВНТУ)*. 2023. URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/41207>

5. Горюнова Є. Зовнішня політика ЄС щодо російсько-української війни (2014–2022 рр.). *Політикус: науковий журнал*. 2022. Спецвипуск. С. 45–51. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/16480/1/Horiunova%20Yevheniia%20Oleksandrivna.pdf>

6. Дорош Л. Реалізація проєктів постійної структурованої співпраці у сфері безпеки та оборони Європейського Союзу: проблеми та виклики. *Наукові записки*. 2023. № 9. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/jun/30464/dorosh.pdf/>

7. Єгорова О. Екзистенційний вибір країн Центрально-Східної Європи в умовах російсько-української війни. *ГРАНІ*. 2023. Вип. 26 (2). С. 75–83. URL: <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/1864/1831>

8. Карпчук Н. Гуманітарна допомога та цивільний захист як напрям діяльності Європейського Союзу для сприяння міжнародному миру й безпеці. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2019. №1 (5). С. 13–22. URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/86/82>

9. Коцур Л. Стратегія підтримки України від ЄС та НАТО у відповідь на повномасштабну агресію російської федерації. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць ДДПУ імені Івана Франка. Серія Історія*. 2023. № 13/55. С. 177–193. URL: <http://phh.dspu.edu.ua/article/view/283183>

10. Лісабонська угода (договір про реформування Європейського Союзу): Інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-дослідницьким центром на запит Комітету Верховної Ради України. URL: <https://infocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29057.pdf>

11. Підтримка ЄС Україні. *Європейський Союз*. URL: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-support-ukraine_uk

12. Про Європейський цивільний захист та операції з гуманітарної допомоги. URL: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/who/about-echo_en

13. Про Механізм цивільного захисту ЄС. URL: <https://dsns.gov.ua/uk/mizhnarona-diyalnist/spivrobotnic-tvo-z-mexanizmom-civilnogo-zaxistu-jes/zagalna-informaciia-1>

14. Рибікова Г., Железняк М. Гуманітарна допомога як напрям діяльності ЄС для сприяння міжнародному миру й безпеці. *Свобода, безпека та незалежність: правовий вимір*: Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, Національний авіаційний університет, 24 лютого 2023 р. 2023. С. 119–120. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/handle/NAU/59409>

15. Турчин Я., Івасечко О. Принципи гуманітарної допомоги Європейського Союзу: імплементація та виклики. *Регіональні студії*. 2024. № 36. С. 106–111.

URL: <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/36/19.pdf>

16. Україна приєдналася до Механізму цивільного захисту ЄС. *Представництво Європейського Союзу в Україні*. 21 квітня 2023. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%94%D0%B4%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%8F-%D0%B4%D0%BE-%D0%BC%D0%B5%D1%85%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%BC%D1%83-%D1%86%D0%B8%D0%B2%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83-%D1%94%D1%81_uk?s=232

17. Bandov G., Gošović G. Humanitarian Aid Policies within the European Union External Action. *Journal of Liberty and International Affairs*. 2018. № 2(4). P. 25–39. URL: <https://e-jlia.com/index.php/jlia/article/view/120>

18. Communication from the commission to the European Parliament and the Council on the EU's humanitarian action: new challenges, same principles. 2021. URL: <https://ec.europa.eu/echo/files/aid/hacom-communication2021.pdf>.

19. Council Regulation (EC) № 1257/96 of 20 June 1996 concerning humanitarian aid. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A31996R1257>

20. Decision (EU) 2019/420 of the European Parliament and of the Council of 13 March 2019 amending Decision № 1313/2013/EU on a Union Civil Protection Mechanism. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1553088553036&uri=CELEX:32019D0420>

21. Democracy and human rights. *European Parliament*. URL: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/democracy-and-human-rights>.

22. EU guidelines on the promotion of compliance with international humanitarian law. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=legisum:ah0004>

23. European Council conclusions. *European Council*. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/european-council/conclusions/>

24. European Union Agency for Fundamental Rights (FRA). *European Union*. URL: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-union-agency-fundamental-rights_fra_en

25. European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (Europol). *European Union*. URL: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/europol_en

26. Pichon E. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on the EU's Humanitarian Action: New Challenges, Same Principles. *European Parliament*. (2023). 3p. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/751419/EPRS_STU\(2023\)751419_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/751419/EPRS_STU(2023)751419_EN.pdf)

27. Types of institutions and bodies. *European Union*. URL: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/types-institutions-and-bodies_en?prefLang=uk

28. Ukraine. *European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations*. URL: <https://civil->

protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/europe/ukraine_en

REFERENCES:

1. Babych V., Voronianskyi O. (2023). Spivrobitnytstvo Ukrainy z Yevropeiskym Soiuzom. [Cooperation of Ukraine with the European Union.]. *Aktualni pytannia suchasnoho sotsio-humanitarnoho znannia*. S. 134–136. Retrieved from: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/46678/1/Zbirka_Aktualni_pytannia_suchasnoho_sotsiohumanitarnoho_znannya_2023_134-136.pdf [in Ukrainian].
2. Briedova H. V. (2021). Nabrannia chynnosti Lisabonskym Dohovorom. [Entry into force of the Lisbon Treaty] // *Pravo Yevropeiskoho Soiuzu: pidruchnyk / za red. R. A. Petrova; Nats. un-t «Kyievo-Mohylianska akademiia»*. Vyd. 10-te, zmin. i dopovn. Kharkiv: Pravo, [Pidrozdil] 2.4. S. 29–30. Retrieved from: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/26848329-28de-413f-b49c-827e1a3610e6> [in Ukrainian].
3. Horbach O., Syhidus K. (2003). Porivnialnyi analiz Yevropeiskoi stratehii bezpeky (2003) ta Hlobalnoi stratehii Yevropeiskoho Soiuzu. [Comparative analysis of the European Security Strategy (2003) and the Global Strategy of the European Union]. *Politychni nauky*. 2017. Vyp. 2. S. 57–62. Retrieved from: https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal_paper/2018/mar/8866/dokument10.pdf [in Ukrainian].
4. Horovyi O. (2023). Vidnosyny Yevrosoiuzu i NATO: istorychni uroky. [Relations between the European Union and NATO: historical lessons]. *Naukovo-tekhnichni konferentsii pidrozdiliv Vinnytskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu (NTKP VNTU)*. Retrieved from: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/41207> [in Ukrainian].
5. Horiunova Ye. (2022). Zovnishnia polityka YeS shchodo rosiisko-ukrainskoi viiny (2014–2022 rr.). [Relations between the European Union and NATO: historical lessons]. *Politykus: naukovyi zhurnal. Spetsvypusk*. C. 45–51. Retrieved from: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/16480/1/Horiunova%20Yevheniia%20Oleksandrivna.pdf> [in Ukrainian].
6. Dorosh L. (2023). Realizatsiia proektivostiinoi strukturovanoj spivpratsi u sferi bezpeky ta oborony Yevropeiskoho Soiuzu: problemy ta vyklyky. [Implementation of projects of permanent structured cooperation in the field of security and defense of the European Union: problems and challenges]. *Naukovi zapysky*. № 9. Retrieved from: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/jun/30464/dorosh.pdf> [in Ukrainian].
7. Yehorova O. (2023). Ekzystentsiinyi vybir krain Tsentralno-Skhidnoi Yevropy v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny. [Existential choice of the countries of Central-Eastern Europe in the conditions of the Russian-Ukrainian war.]. *HRANI*. Vyp. 26 (2). S. 75–83. Retrieved from: <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/1864/1831> [in Ukrainian].
8. Karpchuk N. (2019). Humanitarna dopomoha ta tsyvilnyi zakhyst yak napriam diialnosti Yevropeiskoho Soiuzu dlia spryiannia mizhnarodnomu myru y bezpetsi. [Humanitarian aid and civil protection as a direction of activity of the European Union to promote international

- peace and security]. *Mizhnarodni vidnosyny, suspilni komunikatsii ta rehionalni studii*. №1 (5). S. 13–22. Retrieved from: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/86/82> [in Ukrainian].
9. Kotsur L. (2023). Stratehii pidtrymky Ukrainy vid YeS ta NATO u vidpovid na povnomashtabnu ahresiiu rosiiskoi federatsii. [EU and NATO support strategies for Ukraine in response to the full-scale aggression of the Russian Federation. Problems of humanitarian sciences: a collection of scientific works of the Ivan Franko State University of Applied Sciences]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats DDPU imeni Ivana Franka. Serii Istorii*. № 13/55. S. 177–193. Retrieved from: <http://phh.dspu.edu.ua/article/view/283183> [in Ukrainian].
10. Lisabonska uhoda (dohovir pro reformuvannia Yevropeiskoho Soiuzu): Informatsiina dovidka, pidgotovlena Yevropeiskym informatsiino-doslidnytskym tsentrom na zapyt Komitetu Verkhovnoi Rady Ukrainy. (2010). [Lisbon Agreement (Treaty on Reforming the European Union): Information document prepared by the European Information and Research Center at the request of the Committee of the Verkhovna Rada of Ukraine]. Retrieved from: <https://infocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29057.pdf> [in Ukrainian].
11. Pidtrymka YeS Ukraini. Yevropeyskyi Soiuz. (2023). [EU support to Ukraine. European Union]. Retrieved from: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-support-ukraine_uk [in Ukrainian].
12. Pro Yevropeyskyi tsyvilnyi zakhyst ta operatsii z humanitarnoi dopomohy. (2023). [On European civil protection and humanitarian aid operations]. Retrieved from: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/who/about-echo_en [in Ukrainian].
13. Pro Mekhanizm tsyvilnoho zakhystu YeS. (2023). [About the EU Civil Protection Mechanism]. Retrieved from: <https://dsns.gov.ua/uk/mizhnarona-diyalnist/spivrobitnictvo-z-mexanizmom-civilnogo-zaxistu-jes/zagalna-informaciia-1> [in Ukrainian].
14. Rybikova H., Zhelezniak M. (2023). Humanitarna dopomoha yak napriam diialnosti YeS dlia spryiannia mizhnarodnomu myru y bezpetsi. [Humanitarian aid as a direction of EU activity to promote international peace and security]. *Svoboda, bezpeka ta nezalezhnist: pravovyi vymir*: Materialy KhIII Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii, Kyiv, Natsionalnyi aviatsiinyi universytet, 24 liutoho 2023 r. C. 119–120. Retrieved from: <https://dspace.nau.edu.ua/handle/NAU/59409> [in Ukrainian].
15. Turchyn Ya., Ivasechko O. (2024). Pryntsypy humanitarnoi dopomohy Yevropeiskoho Soiuzu: implementatsiia ta vyklyky. [Principles of humanitarian aid of the European Union: implementation and challenges]. *Rehionalni studii*. № 36. S. 106–111. Retrieved from: <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/36/19.pdf> [in Ukrainian].
16. Ukraina pryednalasia do Mekhanizmu tsyvilnoho zakhystu YeS. Predstavnytstvo Yevropeiskoho Soiuzu v Ukraini. 21 kvitnia 2023. (2023). [Ukraine joined the EU Civil Protection Mechanism]. Retrieved from: <https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%94%D0%>

B4%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%8F-%D0%B4%D0%BE-%D0%BC%D0%B5%D1%85%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%BC%D1%83-%D1%86%D0%B8%D0%B2%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83-%D1%94%D1%81_uk?s=232 [in Ukrainian].

17. Bandov G., Gošović G. (2018). Humanitarian Aid Policies within the European Union External Action. *Journal of Liberty and International Affairs*. № 2(4). P. 25–39. Retrieved from: <https://e-jlia.com/index.php/jlia/article/view/120>

18. Communication from the commission to the European Parliament and the Council on the EU's humanitarian action: new challenges, same principles. (2021). Retrieved from: <https://ec.europa.eu/echo/files/aid/hacomcommunication2021.pdf>

19. Council Regulation (EC) № 1257/96 of 20 June 1996 concerning humanitarian aid. (1996). Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A31996R1257>

20. Decision (EU) 2019/420 of the European Parliament and of the Council of 13 March 2019 amending Decision № 1313/2013/EU on a Union Civil Protection Mechanism. (2019). Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1553088553036&uri=CELEX:32019D0420>

21. Democracy and human rights. *European Parliament*. (2020) Retrieved from: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/democracy-and-human-rights>

22. EU guidelines on the promotion of compliance with international humanitarian law. (2021). Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=legissum:ah0004>

23. European Council conclusions. *European Council*. (2020) Retrieved from: <https://www.consilium.europa.eu/en/european-council/conclusions/>

24. European Union Agency for Fundamental Rights (FRA). *European Union*. (2019) Retrieved from: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-union-agency-fundamental-rights-fra_en

25. European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (Europol). *European Union*. (2019). Retrieved from: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/europol_en

26. Pichon E. (2023). Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on the EU's Humanitarian Action: New Challenges, Same Principles. *European Parliament*. 3 p. Retrieved from: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/751419/EPRS_STU\(2023\)751419_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/751419/EPRS_STU(2023)751419_EN.pdf)

27. Types of institutions and bodies. *European Union*. (2020) Retrieved from: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/types-institutions-and-bodies_en?prefLang=uk

28. Ukraine. *European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations*. (2023). Retrieved from: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/europe/ukraine_en

Humanitarian strategies of the foreign policy of the European Union: update in the context of security challenges and threats

Ilnytska Uliana Viktorivna

PhD (Political Science),
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Political Science and International
Relations
Institute of Humanities
and Social Sciences
of Lviv Polytechnic National University
Mytropol'ya Andriia str., 5, Lviv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-9103-3144

The article substantiates the relevance of the problem of the effectiveness of humanitarian strategies of the security policy of the European Union. It was emphasized that in the conditions of global and regional challenges and threats, the humanitarian dimension of the EU's foreign policy is a priority and key. The Russian-Ukrainian war exacerbated the conflict of interests, which determined the dynamics of the implementation of social and humanitarian strategies, projects and programs of the European Union and the widespread use of European civil protection mechanisms. Civil and humanitarian strategies are an integral part of the EU's security policy and foreign policy.

Within the scope of the problem, the regulatory and legal framework and institutional support for the implementation of the humanitarian security policy of the EU have been investigated. In particular, the implementation of EU humanitarian initiatives and projects is regulated by: the Treaty of Lisbon, the European Consensus on Humanitarian Aid, the EU Regulation on Humanitarian Aid, etc. Regulatory documents establish the main principles and priorities of EU humanitarian policy, determine the resource potential and tools of the European Union in the implementation of projects and programs of civil humanitarian aid and support. The structural components of the system of institutional support of humanitarian strategies are EU institutions (European Commission, General Directorate for Civil Protection and Humanitarian Aid (ECHO), European Parliament, Council of the EU), as well as non-governmental volunteer organizations and associations.

The study analyzed effective mechanisms, forms, and channels for the implementation of humanitarian strategies of the security policy of the European Union; the specifics of the functioning of the EU Civil Protection Mechanism are highlighted; its effectiveness is substantiated. It has been proven that in the conditions of the Russian-Ukrainian war, the humanitarian policy and civilian humanitarian strategies of the European Union are effective mechanisms for forming the security system and ensuring peace and stability in the region.

Key words: humanitarian policy of the European Union, EU civil protection strategies, humanitarian strategies of EU foreign policy, security, civil and humanitarian strategies of the European Union, EU civil protection mechanism.